

সমগ্র শিক্ষা
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

সপ্তম শ্রেণীৰ পাঠ্যপুথি

সমাজ বিজ্ঞান

(দ্বিতীয় ভাগ)

ভূগোল

পাঠ – ৫

সম্পদ

অংশ – ১

জ্যোতি দাস

শিকনৰ ফলাফল

- সম্পদ কি আৰু ইয়াৰ প্ৰয়োজনীয়তা সম্পৰ্কে ধাৰণা লাভ কৰিব।
- বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ সম্পদ সম্পৰ্কে বুজি পাব।

- আমাৰ দৈনন্দিন জীৱনৰ প্ৰয়োজন পূৰাবলৈ বিভিন্ন সামগ্ৰী বা দ্ৰব্যৰ প্ৰয়োজন।
- মানুহৰ এনে প্ৰয়োজন পূৰাবলৈ কোনো উৎসৰপৰা আহৰণ কৰিব পৰা দ্ৰব্য সামগ্ৰীসমূহেই সম্পদ।
- বায়ু, পানী, মাটি, সূৰ্যৰ শক্তি, উদ্ভিদ, কয়লা আদি সকলো একো একোটা সম্পদ।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

- আমি বাস কৰা পৃথিৱীখন বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ সম্পদেৰে ভৰপূৰ হৈ আছে।
- প্ৰকৃতিত পোৱা সম্পদসমূহৰ সদ্ব্যৱহাৰৰ ওপৰতে মানৱজাতিৰ প্ৰগতি আৰু ভৱিষ্যত নিৰ্ভৰ কৰে।

- আমি প্ৰকৃতিত পোৱা সকলোবোৰ দ্ৰব্যই সম্পদ নহয়।
- আমি নজনা বা ব্যৱহাৰ নকৰা বহুতো দ্ৰব্য আছে, যিবোৰ আমাৰ প্ৰয়োজন পূৰাবলৈ ব্যৱহাৰ কৰা হোৱা নাই।
- সেইবাবে এনেবোৰ দ্ৰব্য সম্পদ হিচাপে পৰিগণিত হোৱা নাই।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

- আমাৰ বিভিন্ন প্ৰয়োজন দ্ৰব্য বা সামগ্ৰীয়ে পূৰণ কৰে আৰু ইয়াৰ উপযুক্ত ব্যৱহাৰে সামগ্ৰীসমূহক সম্পদলৈ ৰূপান্তৰ কৰে।

উদাহৰণ — অসমৰ চাহ উদ্যোগ

- ইংৰাজৰ আগমনৰ আগতে চাহ গছক সম্পদ হিচাপে নহয়, কেৱল উদ্ভিদ হিচাপেহে গণ্য কৰা হৈছিল।
- কিন্তু আমাৰ ৰাজ্যত থকা সময়ছোৱাত অসমৰ মাটিত চাহ উৎপাদনৰ বাবে চাহ গছবোৰৰ যত্ন লোৱাৰ উদ্যোগ লৈছিল ইংৰাজে।
- এইদৰে ব্ৰিটিছে নিজৰ প্ৰচেষ্টাৰে চাহ গছবোৰক প্ৰকৃত "সম্পদ"লৈ ৰূপান্তৰিত কৰিলে।

- সেয়েহে আমাৰ প্ৰয়োজনীয়তা পূৰণ কৰিবলৈ সক্ষম যিকোনো বস্তু বা বস্তুৰ উপযোগী মূল্য আছে আৰু যিটো ভৱিষ্যতেও আমাৰ বাবে উপযোগী হৈ থাকিব, সেইটো সম্পদ হিচাপে বিবেচনা কৰিব পাৰি।

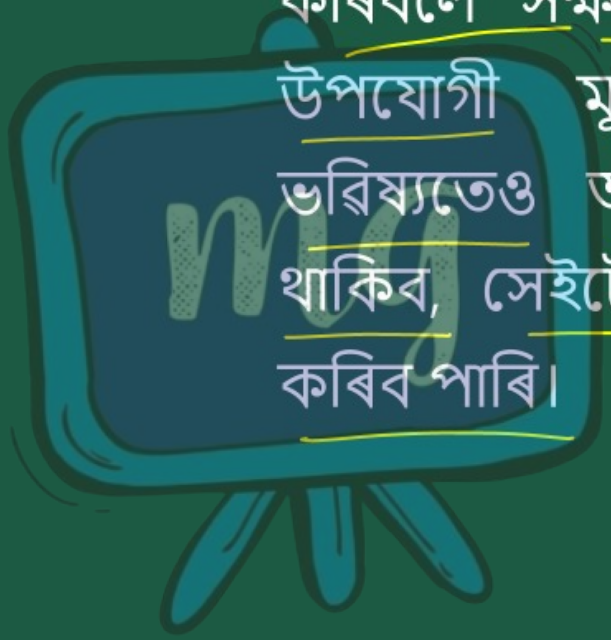

সম্পদৰ প্ৰকাৰ (Types of Resources)

- আমাৰ চৌপাশে বিস্তাৰিত হৈ থকা দ্ৰব্য বা সামগ্ৰীসমূহেই কেৱল সম্পদ নহয়; মানুহো এক প্ৰকাৰৰ সম্পদ।
- মানুহে নিজে সম্পদ হোৱাৰ লগতে সম্পদ সৃষ্টি আৰু বৃদ্ধিত অৰিহণা যোগায়।
- সম্পদৰ প্ৰধান ভাগ তিনিটা-প্ৰাকৃতিক সম্পদ, মানৱ সম্পদ আৰু মানৱসৃষ্ট সম্পদ।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

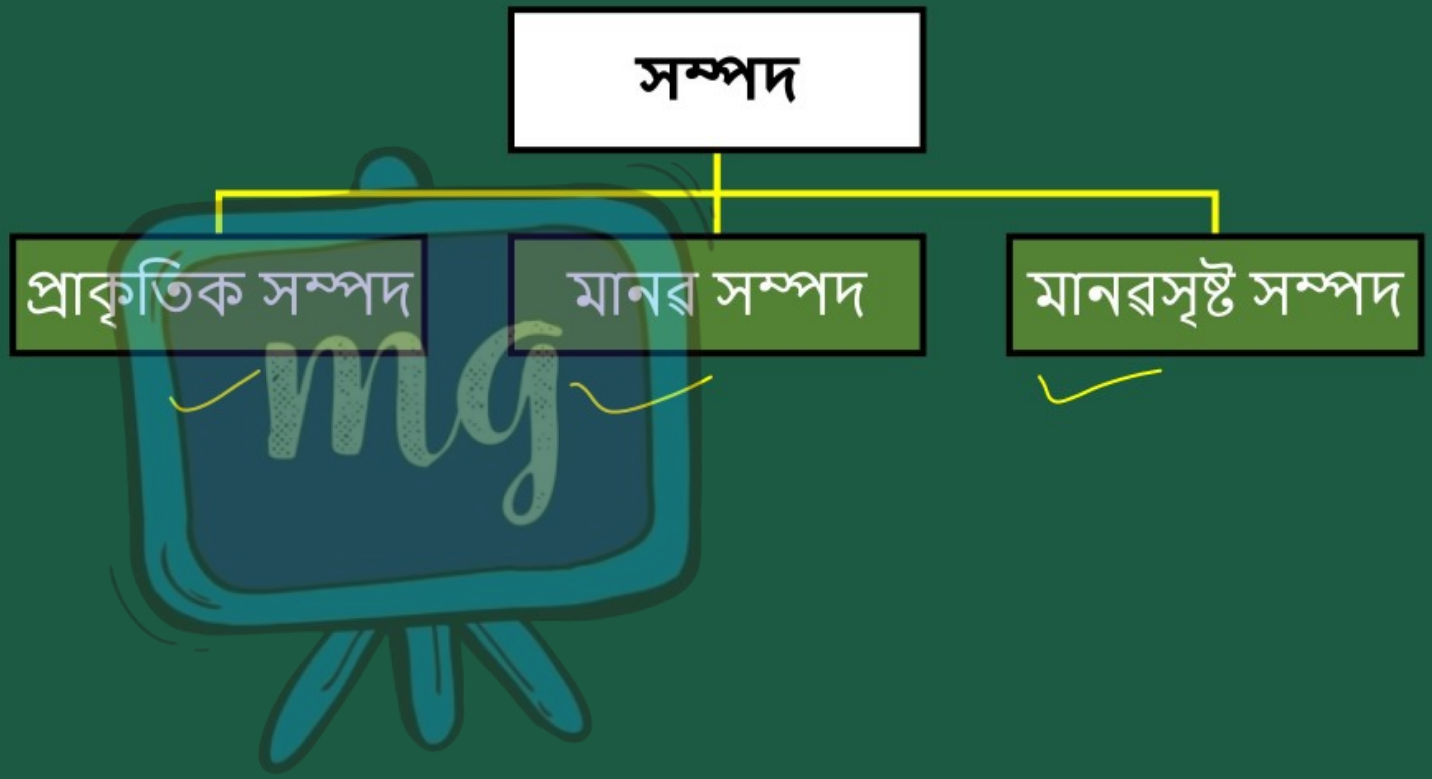

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

প্রাকৃতিক সম্পদ (Natural resource)

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

- যিবোৰ সামগ্ৰী প্ৰকৃতিৰপৰা আহৰণ কৰা হয়, সেইবোৰেই প্ৰাকৃতিক সম্পদ।
- মানুহৰ খাদ্য, বস্ত্ৰ আৰু বাসস্থান-এই মৌলিক প্ৰয়োজনসমূহৰ সকলোখিনি সম্পদ আমি প্ৰকৃতিৰপৰাই আহৰণ কৰিলওঁ।
- প্ৰাকৃতিক সম্পদসমূহক প্ৰধানকৈ দুই ভাগত ভগাব পাৰি- অক্ষয় সম্পদ আৰু ক্ষয়িষ্ণু সম্পদ।

প্ৰাকৃতিক সম্পদৰ শ্ৰেণী বিভাজন

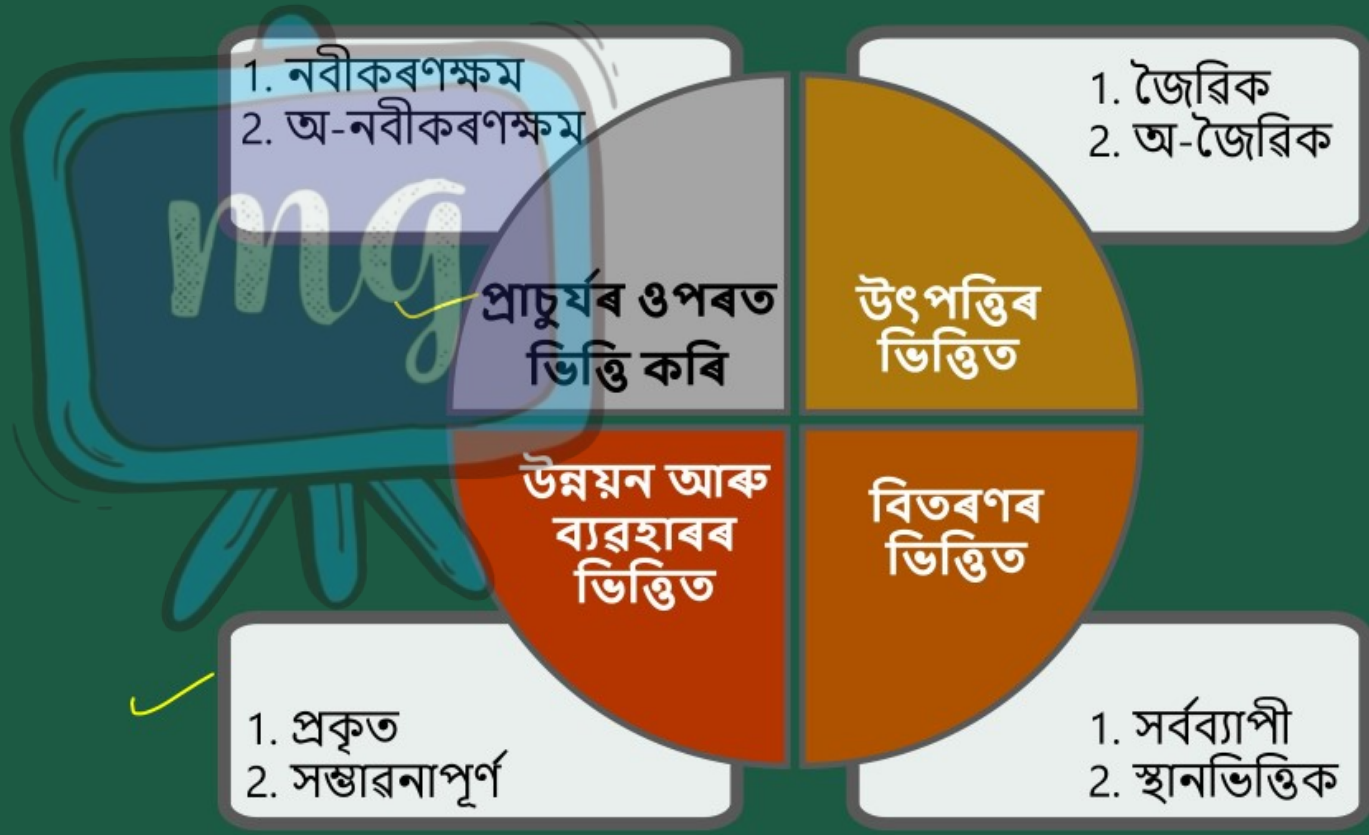

অক্ষয় সম্পদ

- অক্ষয় সম্পদসমূহ অফুৰন্ত।
- মানুহে অহৰহ ব্যৱহাৰ কৰিও ইয়াক শেষ কৰিব নোৱাৰে।
- বৰষুণ, বায়ু শক্তি, সৌৰশক্তি আদি অক্ষয় সম্পদৰ উদাহৰণ।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

ক্ষয়িষ্ণু সম্পদ

- ক্ষয়িষ্ণু সম্পদ দুই প্ৰকাৰৰ —

(ক) নবীকৰণক্ষম সম্পদ আৰু

(খ) অ-নবীকৰণক্ষম সম্পদ।

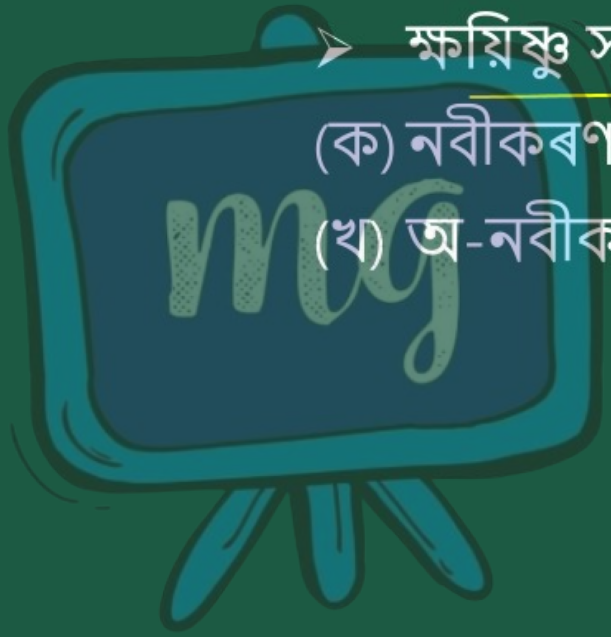

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

(ক) নবীকৰণক্ষম সম্পদ —

- মানুহে এই সম্পদসমূহৰ অবিৰত ব্যৱহাৰ বা প্রয়োগৰ পিছতো কেতিয়াও ক্লান্ত নহয়।
- কাৰণ — প্রকৃতিয়ে সেইবোৰ নবীকৰণ কৰি থাকে।
- উদাহৰণ —

মাটি ✓ পানী ✓
বায়ু ✓ প্রাকৃতিক ঘাঁহনি ✓
অৰণ্য ✓ বন্যপ্রাণী আদি। ✓

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

- এই সম্পদসমূহৰ নবীকৰণ সম্ভৱপৰ কেৱল প্ৰাকৃতিক বিক্ষিপ্ততা, ৰূপান্তৰ আৰু প্ৰজনন প্ৰক্ৰিয়াৰ বাবে যিবোৰ নিৰ্দিষ্ট সময়ৰ ভিতৰত ঘটে।
- এবাৰ ব্যৱহাৰ কৰাৰ পিছতো এনে সম্পদ বাৰে বাৰে ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

(খ) অ-নবীকৰণক্ষম সম্পদ —

অনবীকৰণ

এই সম্পদসমূহ পুনৰ সৃষ্টি নহয় আৰু প্ৰকৃতিয়ে পুনৰ উৎপাদন কৰিব নোৱাৰে, এবাৰ ব্যৱহাৰ বা খৰচ হ'লে।

উদাহৰণ —

- খনিজ পদাৰ্থ
- তাম
- লোহা
- জীৱাশ্ম ইন্ধন (কয়লা, খনিজ তেল) ইত্যাদি।

- যিহেতু এই সম্পদসমূহ নবীকৰণ নহয়, সেয়েহে ইয়াৰ ব্যৱহাৰৰ ক্ষেত্ৰত মিতব্যয়ী হোৱাটো উচিত।

জানি থওঁ আহা

- সকলো নবীকৰণযোগ্য সম্পদ নবীকৰণযোগ্য নহ'ব পাৰে, যদিহে আমি ইয়াৰ পুনৰ ভৰোৱাৰ স্তৰৰ বাহিৰত ইয়াৰ ব্যৱহাৰ/ব্যৱহাৰ বৃদ্ধি কৰোঁ।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

উদাহৰণ –

- বনজ সম্পদ (উদ্ভিদ, জীৱ-জন্তু আদি) সংগ্রহৰ প্রক্রিয়াত যদি ইয়াৰ ব্যৱহাৰৰ হাৰ ইয়াৰ প্রাকৃতিক বৃদ্ধিৰ হাৰতকৈ বহু বেছি হয়, তেন্তে এনে সম্পদ ক্রমান্বয়ে হ্রাস আৰু অদৃশ্য হ'বলৈ আৰম্ভ কৰিব।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

- বৰ্তমান এই পৃথিৱীৰ পৰা বহুতো সম্পদ বিলুপ্ত হৈ পৰিছে কাৰণ ইয়াৰ অযুক্তিকৰভাৱে অত্যধিক ব্যৱহাৰ।

মূল্যায়ন

1 | নবীকৰণ সম্পদৰ কেতিয়াও শেষ নহয়–

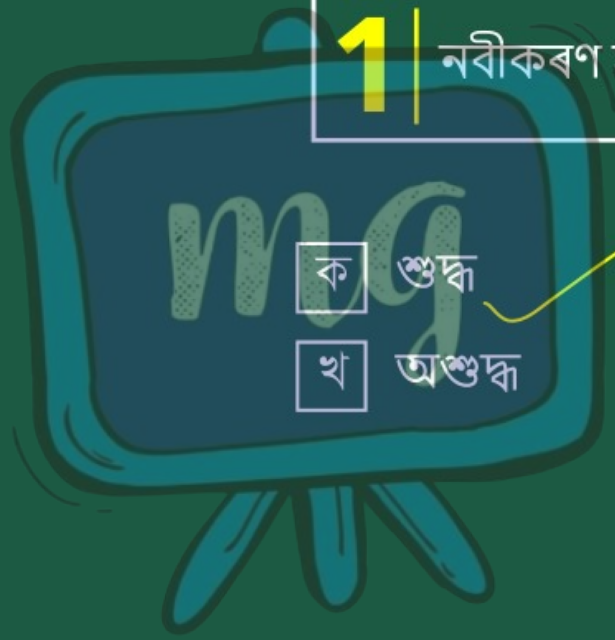

ক শুদ্ধ

খ অশুদ্ধ

মূল্যায়ন

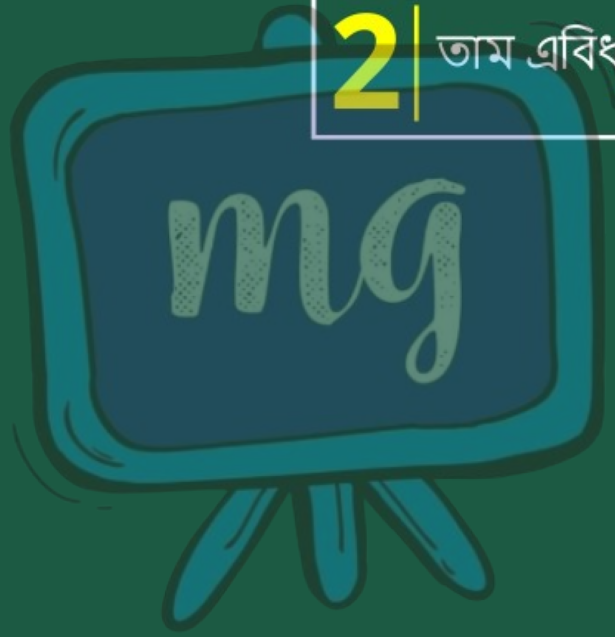

2| তাম এবিধ ...অনবীকৰণক্ষম... সম্পদ।

মূল্যায়ন

3 | সম্পদ কেই প্ৰকাৰৰ -

ক এক

খ দুই

খ তিনি